

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

ประจำปี 2563

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินเชิงบวกเพื่อเป็นมาตรการป้องกันการทุจริต และเป็นกลไกในการสร้างความตระหนักให้หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีคุณธรรม โดยใช้ชื่อว่า “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)”

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นหนึ่งในมาตรการภายในของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ในการสร้างความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริต โดยแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของบริษัทฯ ปฏิบัติตามคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
ส่วนที่ 1 ความหมายของการทุจริต สีนบน และผลประโยชน์ทับซ้อน	1
ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	2
2.1 ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	2
2.2 ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	3
(1) การระบุความเสี่ยง	3
(2) การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	4
(3) การประเมินค่าความเสี่ยง	4
(4) การประเมินการควบคุมความเสี่ยง	5
(5) แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต	6

1. การทุจริต

“ทุจริตต่อหน้าที่” ตามความหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ ในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“ประพฤติมิชอบ” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดๆ โดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

2. สินบน

สินบน หมายถึง ทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นใดที่ให้แก่บุคคลเพื่อให้ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามที่ผู้จ่ายเงินสินบนต้องการ

3. ผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงกระบวนการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ขาดความเป็นกลาง ขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม ของหน่วยงาน หรือขององค์กรอย่างเต็มที่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งน่าจะเห็นว่า บุคคลนั้นจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนบุคคลของตนเองที่เกี่ยวข้องอยู่มากกว่า ประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสเปิดช่องให้เกิดความเสียหาย เสียประโยชน์ของส่วนรวมได้โดยง่าย หรือเป็นการเปิดโอกาส เปิดช่องให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน หรืออย่างน้อยที่สุดอาจเป็นเหตุทำให้สาธารณชนเกิดความเคลือบแคลงสงสัย ไม่เชื่อมั่นว่าบุคคลดังกล่าวจะสามารถใช้ดุลยพินิจปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ได้โดยปราศจากอคติ

2.1 ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต และเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด องค์กรจะสามารถรับรู้และหาวิธีการบรรเทาความเสียหายให้น้อยลงได้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่ จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตดำเนินการตามคู่มือแนวทางประเมินความเสี่ยงทุจริตของสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสำหรับภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน (สำนักงาน ป.ป.ท.) ซึ่ง เป็นไปตามมาตรฐาน COSO 2013 องค์กรประกอบที่ 2 หลักการที่ 8 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ.2558)

2) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

3) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

2.2 ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต 1 กระบวนการ

ชื่อกระบวนการ/งาน : การบริหารงานโครงการลงทุน

(1) การระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติการณ์การทุจริต

จากกระบวนการทำงานย่อยในการปฏิบัติงาน

ที่	ขั้นตอน	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
			Known Factor	Unknown Factor
1	การขอและอนุมัติงบประมาณ	จัดทำรายละเอียดในการจัดทำโครงการลงทุนไม่ครบถ้วน	✓	
2	การวางแผนดำเนินโครงการ	การใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับงานโครงการ	✓	
3	การจัดซื้อจัดจ้าง	การแบ่งซื้อแบ่งจ้างที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ	✓	
4	เริ่มดำเนินโครงการ	ไม่จัดทำแผนดำเนินโครงการในรายละเอียด อาจส่งผลให้มีความล่าช้าในการดำเนินงาน	✓	
5	การตรวจรับงานตามระยะของสัญญา	ไม่ติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างใกล้ชิด	✓	
6	การตรวจรับงานและรับโอนสินทรัพย์	รับโอนสินทรัพย์ล่าช้า	✓	
7	รายงานผลและวัดผลสำเร็จของโครงการ	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานสำคัญที่เป็นระบบ	✓	

หมายเหตุ :

Known Factor หมายถึง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยเกิดมาก่อน คาดว่าจะมีโอกาสที่จะเกิดซ้ำหรือมีประวัติอยู่แล้ว

Unknown Factor หมายถึง ไม่เคยเกิดมาก่อน ปัจจัยความเสี่ยงมาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า

ในอนาคต

(2) การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

วิเคราะห์สถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส ดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอนจนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
1	จัดทำรายละเอียดในการจัดทำโครงการลงทุนไม่ครบถ้วน			✓	
2	การใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบงานโครงการ			✓	
3	การแบ่งซื้อแบ่งจ้างที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ			✓	
4	ไม่จัดทำแผนดำเนินโครงการในรายละเอียด อาจส่งผลให้มีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน		✓		
5	ไม่ติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างใกล้ชิด		✓		
6	รับโอนสินทรัพย์ล่าช้า	✓			
7	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานสำคัญที่เป็นระบบ		✓		

(3) การประเมินค่าความเสี่ยง

นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูง สูงมาก (สีส้ม และสีแดง) มาหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นในการเฝ้าระวัง คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

○ ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้นๆ (MUST) หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST อยู่ในระดับ 3 หรือ 2

○ ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้นๆ (SHOULD) หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ 1

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด ค่าใช้จ่ายเพิ่ม หรือมีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ 2 หรือ 3
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องมีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ (Learning & Growth) ค่าอยู่ที่ 1 หรือ 2

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ	ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น x รุนแรง
1	จัดทำรายละเอียดในการจัดทำโครงการลงทุนไม่ครบถ้วน	2	1	2
2	การใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับงานโครงการ	2	2	4
3	การแบ่งซื้อแบ่งจ้างที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ	2	2	4

(4) การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

นำค่าความเสี่ยงรวมจากขั้นตอนที่ 3 มาประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริตโดยวิเคราะห์จากประสิทธิภาพการจัดการองค์กรกับความเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ มี 3 ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันทีทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียหายทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้แต่ด้วยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน แต่องค์กรยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ประสิทธิภาพการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	ค่าประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริต		
	ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
ดี	ต่ำ (1)	ค่อนข้างต่ำ (2)	ปานกลาง (3)
พอใช้	ค่อนข้างต่ำ (4)	ปานกลาง (5)	ค่อนข้างสูง (6)
อ่อน	ปานกลาง (7)	ค่อนข้างสูง (8)	สูง (9)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ
1	จัดทำรายละเอียดในการจัดทำโครงการลงทุนไม่ครบถ้วน	ดี
2	การใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบงานโครงการ	พอใช้
3	การแบ่งซื้อแบ่งจ้างที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ	พอใช้

(5) แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

จากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง พบว่า คุณภาพการจัดการความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในเกณฑ์ดี และ พอใช้ ซึ่งความเสี่ยงที่มีคุณภาพการจัดการดีใช้กระบวนการควบคุมภายใน ส่วนความเสี่ยงที่มีคุณภาพการจัดการพอใช้ ใช้กระบวนการควบคุมภายในและแผนจัดการความเสี่ยง

กระบวนการควบคุมภายใน ดังนี้

- 1) กำหนดให้พนักงานรายงานความขัดแย้งทางผลประโยชน์เป็นประจำทุกปี
- 2) ประกาศ บมจ.กสท โทรคมนาคม เรื่อง นโยบายป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์
- 3) ประกาศ บมจ. กสท โทรคมนาคมและคู่มือการปฏิบัติ เรื่อง นโยบายไม่ให้และไม่รับสินบน
- 4) ประกาศ บมจ. กสท โทรคมนาคม เรื่อง นโยบายต่อต้านคอร์รัปชัน
- 5) หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนทั่วไป พ.ศ.2560 ของ บมจ.กสท โทรคมนาคม
- 6) ข้อกำหนด บมจ.กสท โทรคมนาคม เรื่อง หลักเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนและการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้ใช้บริการ
- 7) ระเบียบ บมจ.กสท โทรคมนาคม ฉบับที่ 35 ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมของคณะกรรมการผู้บริหารสูงสุด ผู้บริหารและพนักงาน พ.ศ.2554
- 8) ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560
- 9) จัดอบรมหลักสูตร/บรรยายพิเศษ หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- 10) จัดทำสื่อสร้างความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ ทั้งกับบุคคลภายในและภายนอกองค์กร